

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ (๑) เพื่อศึกษาการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา และ (๒) เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตัวแปร เพศ และอายุ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังมีรายละเอียด ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๗๓๔ คน^๑

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๒๕๒ คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V. Krejcie และ R.W. Morgan กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามลำดับชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

^๑ วัดศิริบ้านไร่, “บัญชีรายชื่อสมาชิกชมรมอุบาสกอุบาสิกาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา”, (นครราชสีมา: วัดศิริบ้านไร่, ๒๕๕๖), (อัดสำเนา)

๑) ตรวจสอบรายชื่อประชากรจากทะเบียนบัญชีรายชื่อสมาชิกชมรมอุบาสิกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา แล้วได้ประชากรจำนวน ๗๓๔ คน

๒) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวน ๗๓๔ คน โดยใช้ตารางของ R.V.Krejcie และ R.W.Morgan แล้วได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๕๒ คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามลำดับชั้น (Stratified random sampling) โดยคิดเป็นสัดส่วนจำแนกตามตัวแปร เพศ และอายุ แบ่งเป็น เพศชาย ๘๒ คน เพศหญิง ๑๗๐ คน เนื่องจากประชากรชายมีจำนวนน้อยกว่าประชากรหญิง และประชากรหญิงที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี มีจำนวนน้อยกว่าประชากรหญิงที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้จำนวนที่เท่ากันผู้วิจัยจึงเลือกประชากรชายทั้งหมด และประชากรหญิงที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปี เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย แล้วนับจำนวนประชากรหญิงที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเพิ่มจนครบตามจำนวน แล้วได้ตามตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพศ อายุ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ต่ำกว่า ๖๐ ปี	๑๑	๘๓	๙๔	๑๑	๘๓	๙๔
๖๐ ปีขึ้นไป	๗๑	๕๖๙	๖๔๐	๗๑	๘๗	๑๕๘
รวม	๘๒	๖๕๒	๗๓๔	๘๒	๑๗๐	๒๕๒

๓) ทำการสุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมอุบาสิกอุบาสิกาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ของพระมหาสุเนตร สุเนตโต^๒, เรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน แบบสอบถามรายงานการวิจัยของพระมหาธรรมรัต อริยธมโม”^๓ เรื่อง “การนำคุณสมบัติของพุทธศาสนิกชน

^๒ พระมหาสุเนตร สุเนตโต, “การศึกษาความพึงพอใจต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๗).

^๓ พระมหาธรรมรัต อริยธมโม, “การนำคุณสมบัติของพุทธศาสนิกชนตามหลักอุบาสกธรรม ๕ ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช พ.ศ.๒๕๔๗”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยญาณสังวร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

ตามหลักอุบาสกธรรม ๕ ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช พ.ศ.๒๕๔๗” และแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ของกัลป์ลักษณ์ อยู่เย็น^๔ เรื่อง “ศึกษาทัศนะของ เยาวชน ผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ณ วัดเขาพุทธโคดม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” โดยยึด กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ซึ่งมี ลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก ๒ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒ ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ ๒ สอบถามการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต กำหนดเป็น ๕ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านมีศรัทธา	จำนวน ๘ ข้อ
๒) ด้านมีศีล	จำนวน ๖ ข้อ
๓) ด้านไม่ถือมงคลตื่นข่าว เชื่อมงคล เชื้อกรรม	จำนวน ๗ ข้อ
๔) ด้านไม่แสวงหาผู้รับทักษิณานอกศาสนา	จำนวน ๘ ข้อ
๕) ด้านทำอุปัชฌาย์ในศาสนา	จำนวน ๘ ข้อ

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด ๕ ระดับ กำหนดระดับคะแนนดังนี้
 ระดับ ๕ หมายถึง นำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต มากที่สุด
 ระดับ ๔ หมายถึง นำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต มาก
 ระดับ ๓ หมายถึง นำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต ปานกลาง
 ระดับ ๒ หมายถึง นำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต น้อย
 ระดับ ๑ หมายถึง นำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต น้อยที่สุด

๓.๓ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษารายละเอียดและดำเนินการ ดังนี้

๓.๓.๑ ศึกษากรอบแนวคิดของการวิจัยและแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงมาจากข้อที่ ๓.๒ รวมทั้งศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักอุบาสกธรรม ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านมีศรัทธา (๒) ด้านมีศีล (๓) ด้านไม่ถือมงคลตื่นข่าว เชื่อมงคล เชื้อกรรม (๔) ด้านไม่แสวงหาผู้รับทักษิณานอก ศาสนา (๕) ด้านทำอุปัชฌาย์ในศาสนา

^๔ กัลป์ลักษณ์ อยู่เย็น, “ศึกษาทัศนะของเยาวชนผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ณ วัดเขาพุทธโคดม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

๓.๓.๒ กำหนดรูปแบบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละตอน โดยกำหนดรายละเอียดในแต่ละด้านตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

๓.๓.๓ ศึกษาถึงวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ในมาตราวัด ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

๓.๓.๔ นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆ เหล่านั้น มาสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

๓.๓.๕ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อให้พิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนถึงความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

๓.๓.๖ นำแบบสอบถามที่ผ่านคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่แก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวก เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องตามรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC^๕ (Index of item objective congruence) ได้ค่า IOC อยู่ในระหว่าง ๐.๓๓-๑.๐๐

๓.๓.๗ ปรับแก้ไขข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

^๕ การหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ค่า IOC คือ ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา ปกติแล้วจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปในการตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

เกณฑ์

๑. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕๐-๑.๐๐ มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

๒. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า ๐.๕๐ ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

สุรพงษ์ คงสัตย์ และ อธิชาติ ธรรมวงศ์, ๒๕๕๑. การหาค่าความเที่ยงตรง-มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=656 [๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔].

๓.๓.๘ นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว เสนอประธาน และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกชมรมอุบาสก อุบาสิกาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔ คน

๓.๓.๙ นำแบบสอบถามกลับมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และรายด้าน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๖ ของแบบสอบถามตอนที่ ๒ การนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต ที่ความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๘ เมื่อแยกเป็นรายด้านมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

- ๑) ด้านมีศรัทธา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๓๓
- ๒) ด้านมีศีล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๕๑
- ๓) ด้านไม่ถ่มมรดกตั่นขาว เชื่อมงคล เชื่อกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๗๓
- ๔) ด้านไม่แสวงหาผู้รับทักษิณานอกศาสนานี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๗๔
- ๕) ด้านทำอุปการในศาสนานี้ก่อนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๖๗

๓.๓.๙ นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว จัดทำแบบสอบถามฉบับ สมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมาถึงประธานชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย

๓.๔.๒ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยคณะกรรมการศูนย์ประสานงาน ชมรมอุบาสกอุบาสิกาอำเภอโนนไทย วัดศิริบ้านไร่ เป็นผู้ช่วยในการแจกแบบสอบถาม

๓.๔.๓ ผู้วิจัยมอบหมายให้คณะกรรมการศูนย์ประสานงานชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย วัดศิริบ้านไร่ เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

๓.๔.๔ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์โดยใช้ แบบฟอร์มเดียวกันกับแบบสอบถาม

๓.๔.๕ ได้รับแบบสอบถามคืนมาครบทั้งหมด ๒๕๒ ฉบับ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

^๖ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก, ๒๕๓๕), หน้า ๙๖.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๓.๕.๑ นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ทั้ง ๒๕๒ ฉบับ

๓.๕.๒ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

๒) วิเคราะห์การนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชมรม อุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย^๗ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ – ๕.๐๐ มีการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ใน ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ – ๔.๕๐ มีการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ใน ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ – ๓.๕๐ มีการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ใน ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ – ๒.๕๐ มีการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ใน ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๕๐ มีการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

๓.๕.๓ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำหลักอุบาสกธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของสมาชิก ชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ของสมาชิก ชมรมอุบาสกอุบาสิกา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่า ที่ (t-test) ชนิด Independent Samples

^๗ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า